

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

Кафедра економіки та економічної теорії

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Аналіз ринку крипто-активів»

Студента групи ЕУБ-41
Черкасюк Антон

Науковий керівник: к.е.н., доцент
Ляхович Л. А.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Теоретичні основи ринку криптоактивів.....	5
Розділ 2. Аналіз стану та тенденцій розвитку ринку криптоактивів у світі та в Україні.....	14
Розділ 3. Шляхи та перспективи розвитку ринку криптоактивів.....	20
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27

ВСТУП

Сучасний етап еволюції глобальної економіки вирізняється інтенсивними процесами цифрової трансформації, що зумовили появу нових технологій та фінансових інструментів. Одним із ключових явищ цього періоду стало формування та стрімке розширення ринку криптоактивів. Криптовалюти, різноманітні токени, стейблкоїни та інші цифрові форми вартості перетворилися не лише на альтернативні платіжні засоби, а й на повноцінні інвестиційні активи, які суттєво впливають на функціонування світових фінансово-економічних систем.

Актуальність обраної теми обґрунтована тим, що ринок криптоактивів продовжує демонструвати стабільне зростання й трансформацію, формуючи нові економічні взаємовідносини та генеруючи як додаткові можливості, так і певні ризики для держави, бізнес-сектору та індивідуальних інвесторів. У цьому контексті комплексне дослідження напрямів його розвитку набуває особливої важливості для глибшого розуміння сучасних фінансових процесів і для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Аналіз наукових джерел свідчить, що проблематика функціонування ринку криптоактивів була предметом уваги як іноземних, так і українських учених. Зокрема, вагомий внесок у дослідження цифрових валют і технології блокчейн зробили такі дослідники, як Н. Нарула, Д. Тапскотт, С. Наджар, а серед вітчизняних — О. Білорус, І. Лук'яненко, М. Кравчук. Проте більшість публікацій зосереджена переважно на технічних або правових аспектах функціонування криптовалют, тоді як всебічний економічний аналіз ринку криптоактивів, особливо у контексті українських реалій, досі опрацьований недостатньо. Це й визначає наукову новизну та практичну значущість даного дослідження.

Метою цієї курсової роботи є дослідження сучасного стану, ключових тенденцій розвитку та потенційних перспектив ринку криптоактивів як у світі,

так і в Україні. Для реалізації зазначеної мети у роботі здійснено аналіз теоретичних засад функціонування крипторинку, розглянуто його основні структурні елементи, визначено чинники впливу на його динаміку, а також проведено оцінку подальших можливостей еволюції цього сегмента економіки.

Унікальність даного дослідження полягає в поєднанні теоретичного розгляду природи криптоактивів із практичним аналізом тенденцій їх розвитку на українському ринку, що дає змогу визначити його роль і значення в глобальному фінансовому просторі. Практичне значення роботи полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані як у подальших наукових розвідках, так і в діяльності компаній, які планують інвестувати в криптосектор або інтегрувати цифрові технології у власні бізнес-процеси.

Об'єктом дослідження виступає ринок криптоактивів як елемент сучасної фінансової інфраструктури.

Предметом дослідження є економічні взаємовідносини, що формуються в процесі становлення, функціонування та розвитку ринку криптоактивів.

Методологічну базу роботи становлять загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, серед яких аналіз та синтез, методи порівняння, статистичні інструменти, системний підхід, а також узагальнення теоретичних і практичних напрацювань у цій сфері.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКУ КРИПТОАКТИВІВ

Термін «криптоактиви» у сучасній науковій та правовій літературі застосовується для позначення специфічної категорії цифрових активів, які поєднують у собі технологічні та економічні характеристики. Передусім криптоактиви розглядаються як цифрова форма вартості або певного майнового чи немайнового права, що може бути збережене та передане виключно в електронному середовищі. Зазвичай їхнє функціонування забезпечується технологіями розподіленого реєстру (DLT), блокчейн-платформами чи іншими інноваційними технічними рішеннями, які гарантують цілісність, прозорість та безпечність операцій [1].

Важливою особливістю криптоактивів є те, що їхнє існування не потребує матеріального або фізичного носія, оскільки вони повністю базуються на криптографічних методах захисту та алгоритмах, притаманних технології блокчейн. Саме відсутність фізичної форми вирізняє їх від традиційних фінансових інструментів. Крім того, ключовою відмінністю криптоактивів є те, що їхній випуск або походження не обов'язково пов'язане з діяльністю класичних фінансових установ чи центральних банків. Це робить їх альтернативними щодо фіатних валют та стандартних фінансових продуктів, створюючи новий підхід до формування та обігу вартості.

Криптоактиви можуть виконувати широкий спектр економічних функцій: застосовуватися як засіб обміну, використовуватися для збереження вартості, надавати право участі в певних цифрових або інвестиційних проєктах, а також виступати специфічним фінансовим інструментом у межах децентралізованих платформ. Таким чином, їхнє функціональне призначення є значно ширшим, ніж у традиційних цифрових грошей.

У нормативно-правовому полі Європейського Союзу, відповідно до Regulation (EU) 2023/1114 – ключового елемента регуляторного пакета MiCA,

криптоактив визначається як цифрове представлення вартості або права, що може бути передане та збережене в електронній формі з використанням технології розподіленого реєстру або подібних технологічних рішень. Це визначення формалізує підхід ЄС до регулювання цифрових активів та підкреслює їх технологічну природу [1].

Сутнісна природа криптоактивів полягає у їхньому походженні на перетині кількох сфер – передових цифрових технологій (насамперед блокчейну та DLT), фінансової інфраструктури та цифрової економіки. Саме завдяки цьому криптоактиви створюють нові можливості для зберігання та передачі вартості, забезпечуючи децентралізований, захищений і прозорий механізм здійснення операцій. Крім того, криптоактиви сприяють розвитку процесів токенизації, тобто перетворення різних видів активів – від матеріальних об'єктів до фінансових прав – у цифрову форму, що значно розширює можливості їх обігу та використання в економічних процесах [2].

Основні риси криптоактивів формуються під впливом їх технологічної природи та специфічних властивостей, що відрізняють їх від традиційних фінансових інструментів. Передусім криптоактиви ґрунтуються на технології розподіленого реєстру (DLT), яка принципово відрізняється від централізованих систем, притаманних класичній фінансовій інфраструктурі. У мережах, що працюють на основі DLT, облік і підтвердження транзакцій здійснюються одночасно на численних автономних вузлах, що підвищує рівень прозорості, надійності та стійкості до маніпуляцій.

Важливою характеристикою криптоактивів є використання криптографічних механізмів, які забезпечують безпеку передавання інформації, автентифікацію учасників мережі та захист від подвійного витрачання одного і того ж цифрового активу. Завдяки криптографічному шифруванню створюється стійка система, яка мінімізує ризики несанкціонованого доступу та маніпуляцій.

Криптоактиви існують виключно у цифровій формі, не мають матеріального носія та зберігаються у вигляді приватних ключів,

криптографічних гаманців або записів у блокчейні. Саме цифровий характер обігу визначає їхню мобільність, глобальність та доступність. Водночас їхнє функціональне призначення є багатокomпонентним: криптоактиви можуть виконувати функції засобу обміну, інвестиційного інструменту, токена, що надає власнику певні права, або виступати активом, який використовується як забезпечення.

Порівняння криптоактивів із традиційними активами свідчить про низку суттєвих відмінностей. На відміну від звичайних фінансових інструментів, таких як акції чи облігації, криптоактиви зазвичай не мають єдиного централізованого емітента та створюються децентралізованими мережевими протоколами. Крім того, їхній правовий статус у світовій практиці залишається неоднозначним: залежно від юрисдикції вони можуть визнаватися майном, фінансовим інструментом або правом вимоги. Це формує правову невизначеність і ускладнює встановлення єдиних регуляторних підходів.

Додатковою характерною рисою криптосфери є підвищена волатильність та наявність технологічних ризиків, зокрема можливих збоїв у роботі мережі чи загроз кібербезпеці. Разом із цим криптоактиви є ключовим інструментом процесу токенизації, який передбачає переведення реальних матеріальних або фінансових об'єктів у цифрову форму. Токенизація створює нові можливості для обігу активів, спрощує механізми їх передачі та відкриває доступ до інноваційних моделей управління [3].

У сучасній практиці сформувалася класифікація криптоактивів, яка широко застосовується в нормативно-правовому полі, зокрема в Європейському Союзі. До першої групи належать платіжні токени, що використовуються як засіб обміну та виконують функції цифрових грошей. Другою групою є утиліті-токени, призначені для надання користувачу доступу до певного цифрового сервісу чи продукту без набуття ним прав власності або економічної участі. Окрему категорію становлять сек'юріті-токени, які пов'язуються з інвестиційними правами, наприклад правом на частку в активах або на

отримання прибутку, унаслідок чого вони підпадають під регулювання фінансових інструментів. Значну роль також відіграють токени, забезпечені активами, значення яких полягає в тому, що їхня вартість ґрунтується на реальних активах чи юридично оформлених правах. Такі токени, серед яких окрема група представлена стейблкоїнами, характеризуються відносно стабільною ціною динамікою та нижчим рівнем ризику [1, 2].

Відповідно до положень регуляторної рамки MiCA (Regulation (EU) 2023/1114), криптоактиви офіційно визначаються як цифрове представлення вартості або певного права, яке може передаватися та зберігатися в електронній формі із застосуванням технології розподіленого реєстру чи іншої подібної технології. Таке визначення створює правову основу для розмежування різних видів цифрових активів та їх функціонування у фінансовій системі Європейського Союзу [1, 2]. У межах MiCA виокремлюються такі категорії, як e-money tokens, asset-referenced tokens, а також інші види криптоактивів, що забезпечує структуровану класифікацію та уніфікований підхід до регулювання. Необхідність упорядкування та регламентації ринку криптоактивів зумовлюється стрімким розширенням криптовалютної сфери, зростанням обсягів транзакцій та активним залученням інвесторів. Встановлення прозорих та уніфікованих правил функціонування ринку дозволяє мінімізувати ризики шахрайства, маніпулювання, а також обмежити потенційні загрози для фінансової стабільності [2]. Для бізнесу та інвесторів важливим є точне визначення правової природи конкретного криптоактиву, оскільки його класифікація безпосередньо впливає на юридичні зобов'язання, порядок бухгалтерського обліку та податкові наслідки. Розуміння того, чи виконує криптоактив функцію інвестиційного інструменту, засобу розрахунку чи різновиду цифрових прав, формує підхід до його використання та правового супроводу.

У контексті фінансової звітності криптоактиви мають низку специфічних особливостей. Їхня нематеріальна природа та відсутність фізичної форми створюють окремі виклики щодо їхнього визнання та оцінки. Значний вплив

має явище токенизації, яке дозволяє переводити різні активи в цифрову форму та включати їх до нового формату обігу. Додатково криптоактиви характеризуються високою волатильністю, що потребує застосування спеціального підходу до їх класифікації, оцінювання та відображення у фінансовій звітності. У цьому контексті регламент ЄС MiCA відіграє ключову роль, оскільки формує уніфіковану нормативну базу для обігу криптоактивів у країнах-членах та спрямований на зміцнення інвесторського захисту, забезпечення прозорості та гармонізацію практик на всій території Союзу [2].

У сучасній криптоекономіці сформувалися дві найбільш поширені групи цифрових активів: криптовалюти та токени. Криптовалюти являють собою цифрові монетарні одиниці, створені в межах власного блокчейну, які виконують функції засобу обігу, збереження вартості та інколи одиниці виміру. Прикладами таких активів є Bitcoin чи Ethereum, що фактично формують внутрішню економіку криптопростору [5]. На відміну від криптовалют, токени не мають власного блокчейну та створюються на базі вже існуючих платформ. Вони виконують різноманітні функції, зокрема можуть застосовуватися як платіжні інструменти, як засіб доступу до цифрових продуктів і сервісів або як форма відображення майнових прав. У межах класифікації токенів виділяють платіжні, утиліті-, сек'юриті-, гібридні та токени, забезпечені активами. Кожна з цих категорій відрізняється своїм економічним змістом та правовими наслідками. Зокрема, сек'юриті-токени відображають майнові права, такі як частка власності чи право на отримання прибутку, тоді як утиліті-токени забезпечують доступ до певного цифрового продукту або функції. Гібридні токени поєднують властивості декількох видів, а забезпечені активами токени прив'язують свою вартість до реальних чи нематеріальних активів, що підвищує їхню стабільність [4, 5, 6].

Стейблкоїни та нефунгібельні токени належать до ключових різновидів сучасних криптоактивів, кожен із яких виконує специфічні економічні функції та відіграє власну роль у розвитку цифрової економіки. Стейблкоїни (Stablecoins) являють собою цифрові монети або токени, створені з метою

забезпечення максимально стабільної вартості. На відміну від класичних криптовалют, їхня ціна зазвичай прив'язана до вартості певного базового активу, найчастіше – до фіатної валюти, такої як долар США. Завдяки цьому волатильність стейблкоїнів значно нижча, що робить їх зручним інструментом для проведення розрахунків, зберігання коштів та участі в операціях на криптовалютному ринку без ризику різких цінових коливань [5].

Інший важливий вид криптоактивів – це нефунгібельні токени (NFT – Non-Fungible Tokens), що представляють собою унікальні цифрові одиниці, які не мають взаємозамінних аналогів. Кожен NFT містить індивідуальний ідентифікатор, який підтверджує право власності на певний цифровий або матеріальний об'єкт. На відміну від звичайних токенів і криптовалют, що можуть виконувати функції засобу платежу, NFT відображають унікальність активу й застосовуються переважно у сфері цифрового мистецтва, ігор, колекціонування та токенизації реальних об'єктів [4].

Загалом криптоактиви являють собою цифрові елементи, що мають економічну цінність і здатні виконувати різні функції залежно від своєї структури та призначення. У деяких випадках вони наближаються до фінансових інструментів. Наприклад, згідно з дослідженням Banca d'Italia, криптоактиви, які відображають певне зобов'язання емітента перед власником, доцільно трактувати як фінансові активи. Натомість цифрові активи, що не мають емітента та не передбачають жодних зобов'язань (так звані “активи без зобов'язань”), частіше відносять до нефінансових нематеріальних ресурсів [7].

Функціональне призначення криптоактивів в економіці є досить широким. Вони можуть виконувати роль засобу обміну або платежу, використовуватися як засіб збереження вартості, слугувати інвестиційними чи спекулятивними інструментами. Окрім цього, криптоактиви відкривають можливість токенизації – перетворення фізичних активів у цифрову форму, що дозволяє здійснювати дробове володіння, спрощує процеси передачі прав власності та підвищує ліквідність ринку. За даними аналітики Міжнародного

валютного фонду (IMF), впровадження криптоактивів може сприяти розширенню фінансової доступності, прискоренню та здешевленню міжнародних платежів, а також загальному підвищенню ефективності фінансової системи [8]. Водночас криптоактиви супроводжуються низкою економічних ризиків. Значні коливання вартості традиційних криптовалют ускладнюють їх використання як стабільних платіжних або накопичувальних засобів. Зростаюча залежність між крипторинком і традиційним фінансовим сектором створює потенційні канали передачі ризиків, що в окремих випадках може становити загрозу макрофінансовій стабільності [9]. Існує також ризик використання криптоактивів для обходу валютного контролю чи виведення капіталу [8]. Додаткові виклики формують технологічні та енергетичні витрати, пов'язані з майнінгом і функціонуванням блокчейнів [10].

Попри зазначені ризики, поширення криптоактивів стимулює розвиток нових фінансових моделей. Токенізація активів відкриває доступ до цифрових форм власності, а сфера децентралізованих фінансів (DeFi) пропонує альтернативні механізми кредитування, позик та управління ліквідністю без участі банків та інших фінансових посередників, як показано на рис. 1 [42].

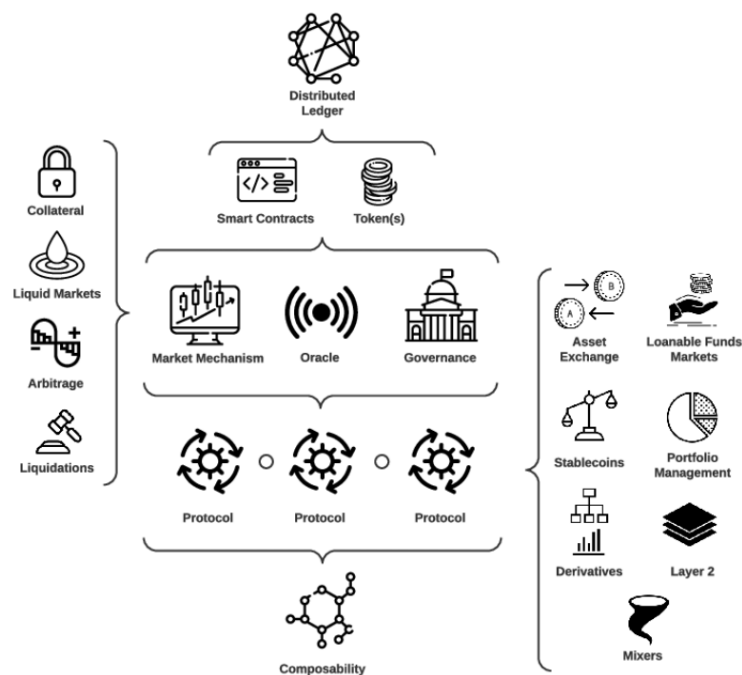

Рис. 1. Структура децентралізованих фінансів (DeFi) та основні компоненти крипто екосистеми

Крім того, використання цифрових активів у міжнародних переказах сприяє зменшенню витрат і суттєво прискорює транскордонні платежі [11, 12].

Криптоактиви поступово інтегруються у сучасну фінансову інфраструктуру, змінюючи підходи до управління фінансами та інвестування. Банки, інвестиційні фонди та інші фінансові інститути все частіше включають цифрові активи до складу своїх портфелів або пропонують клієнтам послуги, пов'язані з операціями на крипторинку. Включення криптоактивів у діяльність банків і фінансових установ породжує нові операційні ризики, які потребують уваги регуляторів та менеджерів ризиків [41]. Така інтеграція поступово створює новий рівень взаємозалежності між традиційною фінансовою системою та ринком криптоактивів.

Якщо частка таких активів у портфелях фінансових установ суттєво зростає, ризики, властиві крипторинку, можуть «перетікати» до ширшого фінансового сектору, впливаючи на його стійкість. Важливим аспектом є вплив криптоактивів на фінансову стабільність та економічну політику держави. Регулятори та центральні банки наголошують, що активне поширення криптовалют і стейблкоїнів може ускладнити реалізацію монетарної політики [9].

Якщо значна частина населення та бізнесу переходить на використання цифрових активів, традиційні механізми контролю над грошовою масою та процентними ставками втрачають ефективність. Окрім того, висока волатильність криптоактивів може підірвати довіру до фінансових інституцій або платіжної інфраструктури, особливо у періоди ринкової нестабільності. Водночас поширення криптоінструментів має потенціал створювати й позитивні ефекти. Вони сприяють підвищенню конкуренції у фінансовому секторі, зменшують бар'єри входу для користувачів та розширюють доступ до сучасних фінансових послуг. Це, у свою чергу, підсилює процес фінансової інклюзії, дозволяючи ширшій частині населення користуватися інвестиційними та платіжними інструментами [10].

Переваги криптоактивів полягають у їхній доступності та високій ліквідності: цифрові активи можна придбати практично з будь-якої точки світу без необхідності значних стартових вкладень, а торгівля ними здійснюється в режимі 24/7. Важливим є також їхній внесок у диверсифікацію інвестиційних портфелів. Оскільки криптоактиви мають іншу структуру ризиків і дохідності, ніж традиційні інструменти, вони можуть доповнювати класичні інвестиційні стратегії та відкривати нові можливості для інвесторів. Технологічні інновації, такі як блокчейн, смарт-контракти та токенизація, створюють підґрунтя для автоматизації фінансових операцій, підвищують прозорість та знижують транзакційні витрати. Окремі криптовалюти з обмеженою емісією, як-от Bitcoin, інколи розглядаються як засіб хеджування від інфляції та спосіб довгострокового збереження вартості [13 – 15].

Водночас, використання криптоактивів пов'язане зі значними ризиками. Найбільш характерною є висока волатильність, що робить такі активи нестабільними для довгострокового накопичення та ризикованими для інвестування. Суттєві виклики створює і недостатня визначеність у сфері правового регулювання, яка ускладнює захист інвесторів, створює можливості для шахрайства та зловживань, особливо на нерегульованих біржах або в тіньовому сегменті крипторинку. Додаткові загрози становлять технічні та кіберризики: цифрові гаманці та біржі можуть бути вразливими до хакерських атак, а користувачі – до фішингових схем або втрати доступу до приватних ключів. На макроекономічному рівні криптоактиви здатні впливати на рух капіталів, створювати податкові прогалини та знижувати ефективність державного контролю за фінансовими потоками. За оцінками Міжнародного валютного фонду, ці фактори можуть становити ризики для економічної стабільності. Окремо слід відзначити екологічні та соціально-етичні аспекти функціонування криптоіндустрії. Моделі консенсусу типу Proof-of-Work потребують значних енергоресурсів, що підсилює екологічне навантаження, а часткова анонімність транзакцій робить криптоактиви привабливими для незаконної діяльності [13, 15].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ КРИПТОАКТИВІВ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Станом на 2024 рік глобальний ринок криптовалют, як ключовий сегмент ширшого ринку криптоактивів, оцінювався аналітичною компанією IMARC Group приблизно у 2,49 трлн доларів США, при цьому прогнозується його зростання до близько 6,29 трлн доларів США до 2033 року, зі середньорічним темпом зростання (CAGR) на рівні близько 9,7% [16]. Інші джерела вказують, що в 2025 році ринкова капіталізація криптовалют досягла приблизно 3,9 трлн доларів США. Крім того, кількість окремих криптовалютних проєктів продовжує активно збільшуватися, і станом на 2025 рік перевищувала 18 тисяч [17], як показано на рис. 2 [43].

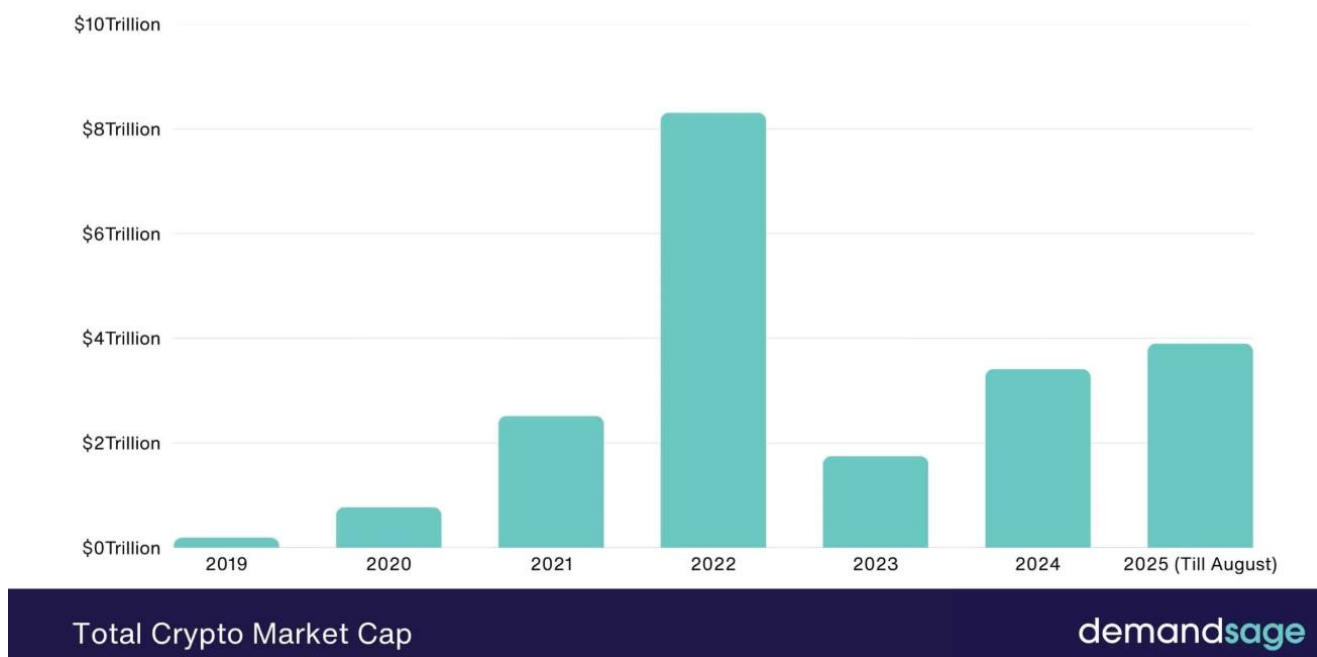

Рис. 2. Динаміка ринкової капіталізації криптовалют (Total Crypto Market Cap).

Аналіз розвитку ринку дозволяє виділити кілька ключових тенденцій. По-перше, спостерігається значне розширення масштабів ринку. Порівняння з попередніми періодами демонструє прискорений розвиток: якщо у 2019 році загальна капіталізація ринку криптовалют складала приблизно 192 млрд. доларів США, то вже у 2024–2025 роках її оцінювали у трильйони, що свідчить про експоненційний характер зростання [17]. По-друге, ринок характеризується зростанням інституційної присутності та активним технологічним прогресом. На ринок активно виходять інституційні інвестори, такі як інвестиційні фонди, керуючі компанії та фінансові корпорації, одночасно розширюється спектр інструментів, включаючи крипто-ETF, токенизовані активи та цифрові облігації. Важливими драйверами розвитку залишаються технології блокчейну, DeFi та токенизації. По-третє, спостерігається регіональна диверсифікація ринку. Хоча провідні центри залишаються у Північній Америці та Європі, значне зростання активності відзначається в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, Латинській Америці та Африці, при цьому регуляторні підходи різних країн істотно впливають на темпи розвитку локальних ринків. По-четверте, ринок залишається високоволатильним і циклічним: періоди різкого зростання регулярно змінюються корекціями, що вказує на хвилеподібний характер розвитку та наявність значних ризиків для інвесторів.

Прогнозні оцінки розвитку ринку підтверджують його активне зростання. За даними IMARC Group, до 2033 року ринок криптовалют може перевищити 6,3 трлн. доларів США [16]. Зростання очікується не лише у сегменті самих валют, але й у суміжних сферах. Зокрема, ринок управління криптоактивами прогнозується на рівні близько 4,6 млрд доларів США до 2030 року, тоді як у 2023 році він складав приблизно 1 млрд доларів [18]. Це свідчить про активний розвиток суміжних сервісів, таких як кастодіальні рішення, цифрові гаманці та інвестиційні продукти.

Лідерство на ринку криптовалют утримують Bitcoin та Ethereum. Bitcoin зберігає позицію найвпливовішої криптовалюти з часткою близько 59% від загальної капіталізації ринку, тоді як Ethereum посідає другу позицію з часткою

понад 12%, що підкреслює його значну роль у сфері смарт-контрактів та криптоекосистемі загалом [19]. Решта криптовалют, відомі як альткоїни, формують «довгий хвіст» ринку: хоча індивідуальна частка окремих проєктів невелика, вони можуть демонструвати значне зростання у рамках окремих циклів [20].

Частка ринку є показником відносної ваги конкретної криптовалюти серед усіх цифрових активів. Висока частка Bitcoin, наприклад, свідчить про те, що інвестори розглядають його як «безпечну гавань» серед криптовалют, тоді як зниження частки цієї монети зазвичай сигналізує про збільшення інтересу до альткоїнів. Такі зміни безпосередньо впливають на стратегії диверсифікації портфелів: концентрація капіталу в одному-двох активах підвищує ризики, тоді як більш рівномірний розподіл може зменшити системний ризик [21]. Прикладом змін інвестиційних уподобань є заголовок новини «Bitcoin Dominance Falls Below 60% as Crypto, U.S. Stocks Hit New Highs», який відображає тенденцію до більш активного залучення капіталу в альткоїни та інші сегменти ринку [20].

Серед глобальних тенденцій розвитку криптоекономіки можна виділити три ключові напрями: DeFi, Web3 та токенизацію активів. DeFi, або децентралізовані фінанси, передбачає надання фінансових послуг на базі блокчейну, включаючи кредитування, позики, обмін та управління ліквідністю без участі традиційних посередників, таких як банки чи брокери. За даними досліджень, показник TVL (Total Value Locked) у DeFi виріс з приблизно 0,675 млрд доларів США у 2020 році до близько 180 млрд. доларів у 2021 році, після чого ринок стабілізувався у 2023 році. DeFi демонструє трансформацію фінансової інфраструктури, забезпечуючи користувачам доступ до сервісів поза межами банківської системи, проте одночасно створює нові технічні, регуляторні та безпекові виклики [22].

Концепція Web3 передбачає формування нового інтернету, у якому користувачі контролюють власні дані та активи, а блокчейн і децентралізовані

додатки (dApps) утворюють основу екосистеми. Як зазначає стаття «Top Web3 Trends to Watch in 2025», Web3 активно інтегрує штучний інтелект, токенизацію, ігрові та соціальні сервіси, що демонструє: криптовалюти та токени є лише частиною ширшої системи, де дані, активи та послуги функціонують за принципами децентралізації [23]. Токенизація активів передбачає представлення реальних активів, таких як нерухомість, підприємства або товари, у вигляді цифрових токенів на блокчейні [24]. Прогнозується, що обсяг ринку токенизації зросте з близько 1,244 трлн доларів США у 2025 році до приблизно 5,254 трлн доларів США у 2029 році, що відповідає середньорічному темпу зростання близько 43%. Токенизація забезпечує дробове володіння активами, підвищену ліквідність і залучення нових інвесторів, водночас створюючи виклики щодо правових норм, стандартів і безпеки [25].

Взаємозв'язок між лідерами ринку та розвитком криптоекономіки є очевидним: Bitcoin і Ethereum формують фундамент екосистеми, тоді як DeFi, Web3 та токенизація сприяють трансформації її від простої валютної системи до комплексної мережі активів, сервісів та технологічної інфраструктури. Ethereum виступає платформою для більшості DeFi-протоколів, токенів і dApps, підсилюючи свою роль не лише як цифрової валюти, а й як технологічної бази для розвитку блокчейн-економіки. Токенизація та Web3 ілюструють поступовий перехід від спекулятивної торгівлі криптовалютами до практичного застосування блокчейн-технологій у фінансовій сфері та економіці загалом.

Розвиток ринку криптоактивів в Україні відбувається в умовах формування нормативно-правової бази та активної інтеграції цифрових валют у фінансову систему країни. Законодавче регулювання криптоактивів в Україні здійснюється на основі Закону «Про віртуальні активи», який визначає поняття таких активів та регулює їх обіг. Вступ закону в силу передбачено після внесення відповідних змін до Податкового кодексу [26]. У вересні 2025 року Верховна Рада ухвалила законопроект № 10225-д, який встановлює порядок оподаткування операцій із криптоактивами та створює умови для легального функціонування ринку [27]. Крім того, законопроект передбачає класифікацію

криптоактивів за типами, включаючи токени електронних грошей, токени з прив'язкою до активів та інші віртуальні активи, із врахуванням норм MiCA Європейського Союзу [28]. Контроль і нагляд за ринком здійснюють Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку та Національний банк України, що забезпечує дотримання встановлених правил та прозорість операцій [26].

Учасниками ринку є як національні, так і міжнародні платформи. Серед українських бірж найпопулярнішими залишаються WhiteBIT, Kuna та EXMO, а також активно використовуються міжнародні платформи, зокрема Binance та Bybit. Ринок надає широкий спектр послуг, включаючи торгівлю криптовалютами, обмін, зберігання, перекази та інвестиційні продукти [27]. Аналітичні дані свідчать, що середня кількість бірж, якими користується один український користувач, становить близько 3,28 [28].

Обсяги торгівлі криптоактивами в Україні продемонстрували значну динаміку. За період з липня 2023 до липня 2024 року українські користувачі отримали криптовалютних надходжень приблизно на \$106 млрд. Придбання Bitcoin за той самий період склало близько \$882 млн. [26]. Загалом за період 2013–2023 років обсяги торгів основними криптовалютами, такими як BTC, ETH та USDT, на українських біржах перевищили \$55 млрд, що свідчить про стабільний розвиток ринку та активну участь населення [27].

Щодо позицій України у світовому криптопросторі, за даними Global Crypto Adoption Index 2024 (Chainalysis), країна посіла шосте місце серед 151 держави за рівнем прийняття криптовалют [29]. Близько 15,72 % населення, або приблизно 6,5 млн осіб, володіють криптовалютами [30]. Тоді як інші джерела зазначають, що 48,5 % українців мали або використовували цифрові активи [31]. Обсяг транзакцій за період з липня 2023 до червня 2024 року становив приблизно \$106,1 млрд. Крім того, криптовалюти на децентралізованих біржах (DEX) досягли обсягу близько \$34,9 млрд, що відповідає зростанню на 160 % [29].

Розвиток біржової інфраструктури та учасників ринку також демонструє активність. На українському ринку функціонує українсько-європейська криптобіржа WhiteBIT, яка є одним із провідних гравців [30]. Водночас значна частина користувачів продовжує активно використовувати міжнародні платформи, доступні для українських інвесторів, що сприяє інтеграції України у глобальний криптопростір та розвитку цифрової економіки [31].

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ КРИПТОАКТИВІВ

Криптоактиви та пов'язані технології, зокрема блокчейн і цифрові токени, мають значний потенціал для інтеграції у фінансові системи. Однією з ключових причин такого потенціалу є забезпечення фінансової інклюзії та доступності послуг. В регіонах із обмеженим покриттям традиційних банків цифрові активи створюють альтернативний шлях для здійснення платежів, збереження вартості та інвестування. Крім того, стейблкоїни та інші цифрові валюти дозволяють здійснювати міжнародні перекази швидше та дешевше, що особливо актуально для країн із високою міграцією та значними обсягами грошових переказів [32].

Важливим аспектом є токенізація активів, що передбачає представлення реальних активів, таких як нерухомість, цінні папери або товари, у цифровій формі. Такий підхід забезпечує дробове володіння, підвищену ліквідність і створює умови для нових фінансових продуктів. Залучення інституційних учасників, включаючи банки, фінансові установи та регуляторні органи, формує основу для масштабної інтеграції криптоактивів. Це відкриває можливості для управління активами, включення цифрових активів у резерви та створення спеціалізованих продуктів для клієнтів [33].

Успішна інтеграція криптоактивів у фінансові системи потребує певних умов. По-перше, необхідна регуляторна та правова ясність, що забезпечує чіткий статус криптоактивів і правила контролю ризиків. По-друге, стандарти та інтероперабельність, зокрема сумісність процесів AML/KYC, відстежування потоків та інтеграція з традиційними фінансовими системами, створюють передумови для безпечної та ефективної роботи [34]. По-третє, важлива технологічна інфраструктура, яка забезпечує доступ до DLT-платформ і сумісність із існуючими банківськими та платіжними системами [33]. Крім того, необхідне управління ризиками, пов'язаними з волатильністю криптоактивів, кібербезпекою та системними загрозами для фінансової стабільності. Приклади

інтеграції демонструють реальні можливості впровадження криптоактивів у фінансову систему. Міжнародні організації, зокрема Міжнародний валютний фонд (ІМФ), зазначають, що активне використання цифрових активів для платежів може впливати на конфігурацію міжнародних резервів та монетарну систему [32]. Банки та фінансові установи вже працюють над випуском стейблкоїнів, інтеграцією крипто-послуг та токенизацією активів [33]. Деякі держави досліджують можливість включення криптовалют у платіжні системи або резерви, демонструючи поступовий рух до інтеграції цифрових активів у фінансову систему [34].

Перспективи для різних країн відрізняються залежно від рівня розвитку економіки. Для країн, що розвиваються, інтеграція криптоактивів може прискорити проведення платежів, залучити інвестиції та сприяти розвитку фінтех-сектору. На розвинених ринках криптоактиви можуть стати частиною інвестиційних портфелів, резервів та фінансових продуктів. Водночас важливо створювати регуляторні рамки, що підтримують інновації та одночасно захищають стабільність фінансової системи.

Сектор криптоактивів характеризується стрімким зростанням, однак у більшості країн його правовий статус залишається нечітким і неоднозначним. Відсутність єдиних регуляторних норм створює значні складнощі як для учасників ринку, так і для державних органів нагляду [35]. Основні проблеми пов'язані з багатофункціональністю криптоактивів, які можуть виконувати роль платіжного засобу, інвестиційного активу або різновиду цифрового товару. Водночас відсутність узгоджених міжнародних правил формує правові прогалини, що ускладнює протидію шахрайству та відмиванню коштів. Деякі країни, зокрема США, Японія та держави ЄС, вже створили власні підходи до регулювання, тоді як інші перебувають на початкових етапах цього процесу [36].

Ключові ризики безпеки ринку криптоактивів пов'язані передусім із шахрайством і кіберзлочинами. Через децентралізовану природу криптовалют

важко ідентифікувати реальних власників та відстежити підозрілі операції. За даними Chainalysis, у 2024 році загальний обсяг збитків від криптозлочинів перевищив 14 млрд доларів США [35]. Значною проблемою залишається також відмивання коштів (AML), оскільки криптовалюти часто застосовуються для ухилення від податків, нелегальних транзакцій або фінансування терористичних структур. Високий рівень анонімності операцій ускладнює ефективний фінансовий контроль [37]. Важливим ризиком є також висока волатильність криптоактивів та відсутність інвесторського захисту. Відсутність систем страхування депозитів або державних гарантій призводить до того, що у разі банкрутства біржі чи зловживань користувачі фактично втрачають свої кошти без можливості компенсації. Яскравим прикладом стала ситуація з FTX у 2022 році, коли понад мільйон інвесторів залишилися без доступу до власних активів [36].

На міжнародному рівні проблеми регулювання проявляються у нерівномірності підходів різних держав. Європейський Союз ухвалив регламент MiCA (Markets in Crypto-Assets), спрямований на створення уніфікованих правил для всього європейського ринку. У США досі відсутній єдиний нормативний акт: різні регулятори, зокрема SEC, CFTC та FinCEN, трактують криптоактиви по-своєму. Країни Азії, зокрема Японія, Південна Корея та Сінгапур, запровадили чіткі законодавчі рамки для регулювання діяльності бірж та постачальників послуг [37].

Брак глобальної координації створює додаткові складнощі: різні держави встановлюють власні стандарти KYC/AML, що ускладнює проведення міжнародних операцій і сприяє явищу «регуляторного арбітражу», коли компанії переміщують свою діяльність у країни з більш м'якими правилами. Це підкреслює необхідність координації на глобальному рівні для забезпечення безпечного та стабільного розвитку ринку криптоактивів [36].

Подолання ключових проблем у сфері криптоактивів потребує комплексного підходу, що охоплює регуляторні, технологічні та освітні аспекти.

Одним із пріоритетів є гармонізація регуляторних вимог на глобальному рівні. Формування уніфікованих стандартів на основі рекомендацій міжнародних організацій, таких як FATF, OECD та IMF, дозволить узгодити підходи різних країн і знизити ризики регуляторного арбітражу [35]. Не менш важливим є посилення кіберзахисту через впровадження багаторівневої автентифікації, використання холодних сховищ для зберігання криптоактивів та проведення аудитів смартконтрактів, що мінімізує технічні ризики [37]. Критичною складовою безпеки є підвищення фінансової грамотності інвесторів, що включає інформування користувачів про потенційні загрози, правила безпечного користування біржами та способи надійного зберігання цифрових активів. Також необхідна модернізація систем моніторингу транзакцій із застосуванням алгоритмів штучного інтелекту для автоматичного виявлення підозрілих платежів та запобігання шахрайським схемам.

Станом на 2024 рік загальна ринкова капіталізація криптовалют досягла приблизно 2,49 трлн доларів США, що свідчить про суттєве відновлення після падіння 2022 року [38]. Пожвавлення ринку зумовлене активізацією інституційних інвесторів, зростанням секторів DeFi та Web3, розширенням токенизації традиційних активів, а також появою більш чітких регуляторних підходів у США та країнах Європейського Союзу [39].

Основні напрями розвитку криптоіндустрії у період 2025–2030 років включають регуляторну визначеність, розширення секторів DeFi і токенизації активів, поглиблення інтеграції у традиційні фінансові системи та розвиток стейблкоїнів і цифрових валют центральних банків (CBDC). Очікується, що провідні економіки світу остаточно сформуують законодавчі рамки для криптоактивів, що сприятиме зростанню інституційного попиту. Частка ринку DeFi, за аналітичними прогнозами, може подвоїтися до 2030 року завдяки активній токенизації реальних активів. Інтеграція криптоактивів у традиційні фінансові сервіси стимулює розвиток легального сегмента індустрії, оскільки банки та платіжні провайдери поступово розширюють спектр послуг із зберігання та обміну цифрових активів. Розвиток стейблкоїнів та CBDC також

очікується сприятливим фактором, що здатен зменшити загальну волатильність ринку та збільшити обсяги транзакцій.

За оцінками аналітичної компанії IMARC Group, глобальний ринок криптовалют зростатиме приблизно на 9,7 % щороку (CAGR 2025–2033), і до 2033 року його обсяг може перевищити 6,2 трлн доларів США [38]. Інші дослідження, зокрема Grand View Research, прогнозують ще швидше зростання – понад 13 % щорічно до 2030 року [39]. При цьому частка Bitcoin та Ethereum поступово скорочуватиметься через динамічний розвиток альтернативних блокчейн-проектів і швидке розширення DeFi-екосистеми, що сприятиме диверсифікації ринку та появі нових фінансових продуктів [40].

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження було розглянуто природу криптоактивів, їхній сучасний розвиток, основні проблеми та потенційні напрями еволюції у глобальній фінансовій системі. Якщо раніше криптовалюти здебільшого сприймалися як інструмент для спекуляцій, то нині вони дедалі активніше інтегруються у звичайні економічні процеси й перетворюються на важливий елемент цифрової економіки.

Аналіз показав, що сектор криптоактивів продовжує демонструвати швидкі темпи зростання. Сукупна ринкова капіталізація цифрових активів уже перевищує 2 трлн доларів США, а блокчейн-технології знаходять застосування у фінансовому секторі, логістичних системах, торгівлі, енергетичній сфері та державному управлінні. Паралельно набирають обертів додаткові напрями – DeFi, NFT, Web3, а також токенизація матеріальних активів, що створює основу для формування нової фінансової інфраструктури.

Однією з ключових тенденцій є поступове інституціональне оформлення крипторинку. Великі банки, міжнародні платіжні компанії та інвестиційні структури впроваджують сервіси з купівлі, зберігання та управління цифровими активами, що свідчить про їхній вихід із напівтіньового статусу до легального сегменту фінансової системи. Попри це, проблеми регуляторної невизначеності та значні ризики безпеки залишаються головними факторами, які стримують подальший ріст індустрії.

Більшість експертів прогнозують стабільне розширення крипторинку в найближчі роки. За оцінками IMARC Group і PwC, до 2030–2033 років сукупна капіталізація ринку може перевищити 6 трлн доларів США, а цифрові активи отримають ще ширшу інтеграцію у традиційні фінансові механізми. Основними рушійними силами цього процесу стануть технологічні інновації, вдосконалення DeFi-рішень, поширення цифрових валют центральних банків (CBDC) та впровадження зрозумілих регуляторних заходів.

Таким чином, можна зробити висновок, що криптоактиви вже перестають бути лише альтернативним інвестиційним інструментом – вони поступово перетворюються на важливий компонент світової фінансової екосистеми. Подальший розвиток галузі визначатиметься тим, наскільки ефективно держави та міжнародні структури зможуть поєднати інноваційний потенціал галузі з вимогами безпеки та стабільного регулювання. У разі успішної інтеграції криптоактивів у традиційні фінансові системи вони здатні стати фундаментом нової цифрової економіки, побудованої на принципах децентралізації, прозорості та довіри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. European Commission – “Crypto-assets” (Finance & Digital Finance): https://finance.ec.europa.eu/digital-finance/crypto-assets_en
2. EUR-Lex – Regulation (EU) 2023/1114 (Markets in Crypto-Assets / MiCA): <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>
3. International Capital Market Association (ICMA) – “What Are Virtual Assets, Crypto-Assets and (Native) Digital Assets?”: <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/overview/what-are-virtual-assets-crypto-assets-and-native-digital-assets/>
4. “Crypto Token Types: NFTs, Stablecoins, Asset-Backed, & More” — Britannica. : <https://www.britannica.com/money/digital-token-types>
5. “Types of Crypto | CoinGecko” — CoinGecko Research.: <https://www.coingecko.com/research/publications/how-many-crypto-types>
6. “Crypto Asset Classification Guide” — Brave New Coin / IMF classification.: <https://bravenewcoin.com/insights/crypto-asset-classification-guide>
7. “Questioni di Economia e Finanza” — Banca d’Italia. *Crypto-assets: economic nature and role.*: https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/qef/2023-0757/QEF_757_23.pdf
8. “Robust Determinants of Crypto Asset Adoption” — IMF.: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/DP/2025/English/DPDPIEA.ashx>
9. “Crypto assets as a threat to financial market stability” — Eurasian Economic Review, 2025. : <https://link.springer.com/article/10.1007/s40822-025-00261-3>
10. “Box A: Financial Stability Risks from Crypto-assets | Financial Stability Review – October 2022” — RBA.: <https://www.rba.gov.au/publications/fsr/2022/oct/box-a-financial-stability-risks-from-crypto-assets.html>
11. “Asset tokenization” — Wikipedia (overview on tokenization and financial impact): https://en.wikipedia.org/wiki/Tokenized_real-world_asset

12. “Decentralized finance (DeFi)” — Wikipedia (on new financial models): https://en.wikipedia.org/wiki/Decentralized_finance
13. Financial Industry Regulatory Authority (FINRA) – «Crypto Assets - Risks».: <https://www.finra.org/investors/investing/investment-products/crypto-assets/risks>
14. International Monetary Fund (IMF) – «Elements of Effective Policies for Crypto Assets: Purported Benefits and Potential Risks».: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/PPEA2023004.ashx>
15. Blog / аналітичні статті – «Advantages and Disadvantages of Cryptocurrency / Digital Assets». Наприклад: „Advantages and Disadvantages of Cryptocurrency“ (biztechcommunity.com): <https://biztechcommunity.com/crypto-nft/advantages-and-disadvantages-of-cryptocurrency/>
16. IMARC Group – “Global Cryptocurrency Market Statistics, Outlook and Regional Analysis 2025-2033”.: <https://www.imarcgroup.com/cryptocurrency-market-statistics>
17. DemandSage – “Cryptocurrency Market Size & Share 2025”.: <https://www.demandsage.com/cryptocurrency-market-size/>
18. Grand View Research – “Crypto Asset Management Market Size & Outlook 2024-2030”.: <https://www.grandviewresearch.com/horizon/outlook/crypto-asset-management-market-size/global>
19. «Cryptocurrency Market Capitalization – Slickcharts».: <https://www.slickcharts.com/currency>
20. «Cryptocurrency Market Size & Share 2025 | DemandSage».: <https://www.demandsage.com/cryptocurrency-market-size/>
21. «Bitcoin Dominance | CoinMarketCap».: <https://coinmarketcap.com/charts/bitcoin-dominance/>
22. Jianrui Wang, «Current Status, Key Issues and Development Trends of DeFi».: https://www.researchgate.net/publication/393373853_Current_Status_Key_Issues_and_Development_Trends_of_DeFi

23. «Top Web3 Trends to Watch in 2025 – Blaize Tech».: <https://blaize.tech/blog/top-web3-trends-to-watch-in-2025/>
24. «Tokenization: The Foundation of Digital Financial Markets – Fireblocks».: <https://www.fireblocks.com/report/tokenization-the-foundation-of-digital-financial-markets>
25. «Asset Tokenization Statistics 2025: Uncover Growth Trends – CoinLaw».: <https://coinlaw.io/asset-tokenization-statistics/>
26. “Ukraine leads per-capita crypto adoption, earns top-10 global rank” — GNcrypto News, 25 Sept 2025. https://www.gncrypto.news/news/ukraine-crypto-adoption-global-top10/?utm_source=chatgpt.com
27. “5 best crypto exchanges in Ukraine” — ITC.ua, 2025. https://itc.ua/en/news/5-best-crypto-exchanges-in-ukraine/?utm_source=chatgpt.com
28. “2023 Crypto Regulation & Taxation in Ukraine” — Beinsure.com https://beinsure.com/regulation-crypto-ukraine/?utm_source=chatgpt.com
29. Chainalysis, 2024 *Global Crypto Adoption Index*. <https://www.chainalysis.com/blog/2024-global-crypto-adoption-index/>
30. Triple-A, *Cryptocurrency ownership Ukraine 2022*. <https://www.triple-a.io/cryptocurrency-ownership-data/cryptocurrency-ownership-ukraine-2022>
31. TGMStatBox, *Cryptocurrency ownership and usage rates in Ukraine*. <https://tgmstatbox.com/stats/cryptocurrency-ownership-usage-rates-ukraine/>
32. R. Bhattacharya, D. Vasilyev, M. Villafuerte. *Interest in Central Bank Digital Currencies Picks Up in Latin America and the Caribbean While Crypto Use Varies*, IMF, 22 June 2023. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/06/22/cf-interest-in-cb-digital-currencies-picks-up-in-latam-the-caribbean-while-crypto-use-varies>
33. “The trend and prospects of accelerated integration of cryptocurrency and financial system” — LianPR, April 2025. <https://www.lianpr.com/en/news/detail/311792>

34. “Standards and interoperability: The future of the global financial system” — Atlantic Council, 2024. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/standards-and-interoperability-the-future-of-the-global-financial-system/>
35. Chainalysis. *The 2024 Crypto Crime Report*. 2024. <https://go.chainalysis.com/crypto-crime-2024.html>
36. European Commission. *Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA): Overview and Implementation*. 2024. https://finance.ec.europa.eu/publications/mica-regulation-overview_en
37. OECD. *Global Crypto-Asset Policy and Security Challenges Report*. 2023. <https://www.oecd.org/finance/blockchain/global-crypto-asset-policy-2023.htm>
38. IMARC Group. *Cryptocurrency Market: Size, Share, Trends, and Forecast 2025–2033*. <https://www.imarcgroup.com/cryptocurrency-market>
39. Grand View Research. *Cryptocurrency Market Size & Growth Report, 2025–2030*. <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/cryptocurrency-market-report>
40. PwC. *Global Crypto Regulation Report 2025* <https://legal.pwc.de/content/services/global-crypto-regulation-report/pwc-global-crypto-regulation-report-2025.pdf>
41. Peters G.W., Chapelle A., Panayi E. Trends in Crypto-Currencies and Blockchain Technologies: A Monetary Theory and Regulation Perspective // *SSRN Electronic Journal*. — 2014. — Режим доступа: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2408396
42. Werner S. M., Perez D., Gudgeon L., Klages-Mundt A., Harz D., Knottenbelt W. J. SoK: Decentralized Finance (DeFi). 2021. 19 p. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2101.08778>
43. Daniel Ruby. *Cryptocurrency Market Size & Share 2025* [Industry Reports], 2025 [Online]. Режим доступа: https://www.demandsage.com/cryptocurrency-market-size/?utm_source=chatgpt.com